

Filosofi C - 2022

1. Ilinniartitsissutip inissisimanagera

Filosofimi eqqarsartarnermi kulturikkut kingunnussat sammineqarput. Ilinniartitsissutip inissisimanagera tassaavoq ilinniartut eqqarsartariaatsinik, naleqassutsinik, inuunermik pisunillu paasinnittarnermik nassaassaasunik paasisinneqarnissaat, taamaalilluni inuiaqatigiinni inuunermik sammisavissaanik ilusiliinissamut toqqaanissamillu peqaaanissamut piginnaasaqalerniassammata. Filosofimi apeqqutit inuit tunngaviusumik inunneermi ilinniartitsissutinilu ilisimatusarnermilu apeqqutit sammineqarput. Filosofip isikkua tassaavoq suliaqarfii ilisimatusarnerillu akimorlugit apeqquteqartarneq aammalu akissutaasinnaasunik tunngavilersuutaasinnaasunillu isornartorsiuilluni qisuariaateqartarneq. Ilinniartitsissummi illuinnarni ajornartorsiutit maannakkullu pisunut tunngatitat aqqissuussamik isiginiarneqarput.

2. Ilinniartitsissummi siunertat

Ilisimasat piginnaasallu

Ilinniartut filosofimi apeqqutinik imatut ilisimasaqartigissapput filosofimi ajornartorsiutit atuagarsornerlu europamiut kalaallillu kulturianni tunngaviusimasut tunngaviusullu ilisarinnallugit, suliarinnallugit oqallisiginnallugillu.

Iikkagaqartarnermi sulinermilu piginnaasat

Ilinniartut nunarsuarmut tunngaviusumik paasinnittarnermi isummersuutinik periutsillu pingaarnernik ilisimasatik tunngavigalugit ilinniartitsissummi suliaqarsinnaassapput. Ilinniartut tassunga atatilluugu filosofimi inunnik piviusunillu isummat qanoq inulerinermik, inuiaqatigiinnik ilisimatusarnermik aamma pinngortitamik ilisimatusarnermik ilinniartitsutini ilanngunneqarsimanersut paasisaqarfigissavaat.

Inuttut inuillu akornanni attaveqatigiittarnermi piginnaasat

Ilinniartut namminersorlutik isornartorsiuillutillu inuttut eqqarsartartuutt, qaammaassalittut nammineersinnaasutullu tunngavilersuisinnaassapput. Ilinniartut filosofimi sammisat kulturimik sunniisut pillugit namminneq isummatik, tunngavilersuutitik nalilersuinertillu oqaasertalersinnaassavaat.

Kulturikkut inuiaqatigiillu akornanni piginnaasat

Kalaallit kulturianni Kalaallillu Nunaanni inuiaqatigiinni ilisimasat naleqassutsillu assigiinngitsut ilinniartut nalilersorinnaassavaat, oqallisiginnassallugit isummerfiginnassallugillu.

3. Iikkagassatut anguniakkat imarisaalu

3.1 Ilikkagassatut anguniakkat

Ilinniartut uku piginnaalissavaat:

- a) atuakkani assigiinngitsuni filosofimi ajornartorsiutit ilisisarisinnaassavaat nassuiarsinnaallugillu,
- b) inuit, inuiaqatigiit pinngortitarlu pillugit tunngiusumik isummani filosofimi ajornartorsiutit atuagarsornerlu illugit ilisimasatik takutissinnaassavaat,
- c) filosofimi ajornartorsiutit, taaguutit atuagarsornermilu aaqqissuussamik imminnut ataneritik tunngaviusumik ilisimasatik takutissinnaassavaat,
- d) filosofimi ajornartorsiutit qangali aaqqiissutissatut siunnersuutaasartut pingaarnerit nassuiarsinnaassavaat,
- e) taaguutitik nassuiaanerit assigiinngissutaanillu suliarinnissinnaaneq takusinnaassavaat,
- f) atuagarsorluni tunngavilersuinermit tunngaviusumik ilisimasaqarneq takutissinnaassavaat,
- g) qangalili ulluinnarnilu filosofimi ajornartorsiutitik suliarinnittarnermit suliaqarfimmi tunngavilersuilluni oqallinninnermut peqataasinnaassapput,
- h) ileqqorissaanermi ajornartorsiutitik ilisarinnissinnaassapput nassuiaasinnaassallutillu aammalu nalilersuisinnaassallutik aamma
- i) taamaalilluni ilinniartitsissutini ilisimasaqarfinnilu taakkulu akornanni atuuttunik ilisimasat assigiinngitsut immikkoortissinnaassavaat.

3.2 Ilinniartitsissutip imarisai pingaarnerit

Ilinniartitsissutip imarisai pingaarnerit ukuupput:

- a) Kalaallit Nunaanni Europamilu killillermi filosofimi atuagarsornermi ingerlanneqartartumilu ajornartorsiutit pingaarnerit,
- b) tunngaviusumik atuagarsorluni tunngavilersuineq aamma
- c) tunngaviusumik ileqqorissaarneq

3.3 Ilassutitut ilinniakkat

Ilinniartut taamaallaat pingaarnertut ilinniakkat atorlugit ilikkagassatigut anguniakkat angusinnaassanngilaat.

Piffissat pingaarnerit pillugit filosofimi isumassarsisarnermilu oqaluttuarisaanerit: itsarsuarnisaq, renæssance, qaammarsagaanerup nalaa ullullu nutaalit ilangunneqarsinnaapput. Taassuma saniatigut filosofimi inuunermillu isiginneriaatsimi atortut Europami killerminganiinngitsut ilanngunneqarsinnaapput. Filosofimi ilassutitut ilinniakkat ilaatigut ilinniartitsissutit allat ilanngullugit ilinniartitsissutip imarisai pingaarnerit tunngassuteqartilissavaat itisilerlugillu, ilinniartitsissumilu ilinniartut ilisimasaat annertusisissallugit, taamaalilluni ilikkagassatut anguniakkat ilinniartut angusinnaaniassamatigut. Ilassutitut ilinniakkat pingaarnertut ilinniakkatulli Kalaallit

Nunaanni nunanilu tamani pissutsinut sapinngisamik annertunerpaamik atassuteqartinneqassapput.

4. Ilinniartitsinermik aqqissuussineq

4.1 Ilinniartitseriaatsimi periutsit

- a) Ilinniartitsinerni ilinniartut ilinniakkani qaffasissusiat ilisimasaallu aallaavigineqassapput.
- b) Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq ilinniartitsisut ilinniartullu akornani ilikkagaqartarnermi oqaloqatigiittarnerattut sapinngisamik isikkulerlugu.
- c) Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq ilinniartitseriaatsit assigiinngitsut paarlakaajaanneqassallutik.
- d) Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq ilinniartut soqutigisaat pisariaqartitaallu isiginiarneqassallutik, taaamaalilluni ilinniartut ilinniartitsissutip pissanganartuuneranik, naleqquttuuneranik soqutiginaruuneranillu misigisaqarnissamut periarfissinneqassallutik.
- e) Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq ilinniagaqarnerup ingerlanneqarnerani sammisanilu ineriartortitsinermi ilinniartitsissut siuariarfiussalluni, tassa ilinniartitsissummi oqaatsit oqariartaatsillu ineriartorfiussallutik, taamaalilluni ilinniartut namminneerlutik suliariaaseqarnissamik ajornakusoortunillu eqqarsartarnissamut piffissap ingerlanerani sungiusarneqassallutik.
- f) ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq inuiaqatigiinnut avatangiiserisanut annertunerpaamik attuumassuteqalersillugu.

Filosofimi immikkoortut assersuutininik sungiusaatinillu piviusunik ilaneqassapput. Ilinniartitseriaatsit assigiinngitsut atornerisigut ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq ilinniartut ilisimasassanik ilikkagassatut anguniakkani allaaserineqartunik ilisimasaqalersillugit. Ilinniartitsinermi periutsit assigiinngitsut atorneqassapput, siuariartornerlu ilaatigut qulakkeerneqassaaq ilinniartitsinertiaatsinik, sungiusaatinik atortunillu assigiinngitsunik toqqaanikkut.

Filosofimi ajornartorsiutinik, atuagasornermik immikkoortunillu ilisimasaqalerniarluni suliaqarnermi filosofimi oqaasertanik pingaarnernik, saniatigut atuakkanik ilinniartitsissumilu atuakkanik allanik atuarneq tunngavigineqassaaq. Filosofimi ajornartorsiutinik atuagasornermillu erseqqisaanermi atuinermilu oqaasertat, eqqumiitsuliat, tusagassiat, titartakkat, nipilersuutit sammisaqarluni suliasat filosofimik imaqartut assigiinngitsut tamarmik ilanngunneqarsinnaapput.

4.2 Suleriaatsit

Marlunniit sisamanut sammisaqarnikkut ilinniartitsineq aqqissuunneqassaaq. Sammisaqarnermi tamani filosofimi oqaasertamik pinngaanermik misissuilluni minnerpaamik ataatsimik assersuusiortoqassaaq. Taassuma saniatigut sungiusaateqassaaq, pivisunit

assigiissaannillu assersuusiortoqassalluni, taakkunanilu ulluinnarni allaniluunniit assersuusiornikkut atuagarsornermik takutitsisoqassaaq.

Sammisaqarnermut minnerpaamik ataatsimut atatillugu ilinniartut nammineerlutik ilassummik atortumik filosofimik imaqartumik imaluunniit filosofimi oqaasertamik nassaassapput, nalilersuillutik oqallisiginnillutillu. Sulineq, suleqatigiikkaarluni ingerlanneqartoq, suleqatigiit holdeqatimik sinnerinut saqqummiinerannik naggaserneqassaaq.

Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartut ilinniartitsissummi oqaatsinik siullugu oqaasillit aappaattullu oqaasillit isiginiarneqassallutik. Ilinniartut assigiinngiarnarat, taakku ilikkariaasiat pisariaqartitaallu isiginiarneqassapput.

4.3. It

It-kkut atortut atorneqassapput ilinniagassanut atatillugu siuariartornermut naapertuunnerattut annertussusilimmik, isumalioqqissaarnikkullu apeqqutit, sammisat aaqqiissutissatullu siunnersuutit misissornissaannut atorneqassallutik. Digitaliusumik saqqummeeriatsit ilisimasanillu avitseqatigiinneq ilinniartitsineranut ilaassapput.

It-mik atuineramik aamma ilisimasanik internetikkoortunik apersuusersuisumik pissusilersornerup, ilinniartut nalinginnaasumik it-mik piginnaaneqassusiat digitaliusumillu ineriartornerat tapersissaavaa.

4.4 Ilinniartitsinermi oqaatsit

Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq, ilinniartut ilinniartitsissummi oqaatsinik atuinerat paasinninnerallu ilinniartitsissummilu taaguutinik atuinerat aaqqissuussamik ineriartortinneqassallutik. Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartitsissutit siulianni oqaatsinik ilinniartut piffissap ingerlanerani paasinnilluarsinnaatikkiartortillugit atuisinnaalluartikkiartortillugillu.

4.5 Ilinniartitsissutinut allanut atassuteqartitsineq

Assersuutinik ilinniartitsissutit allat filosofimi nalilersuinermi isumaliutiginninnernillu qanoq isumassarsisitsiisinnaasarannik takutitsisunik ilinniartut saqqummiivigineqassapput. Akerlianik, assersuutinik ilinniartitsissutit allat filosofimik atassuteqartitsinerannik isumassarsisitsisurannillu takutitsisunik ilinniartut saqqummiissapput.

5. Nalilersuineq

5.1 Ingerlaavartumik nalilersuisarneq

Ilinniartut ilinniarnarup ingerlanerani minnerpaamik semesterini tamani ilinniartitsissummi inissisimanerup qaffasissusianik ineriartornermillu erseqqarissumik paasisinneqartassapput. Nalilersuineq ilinniartitsissummi inissisimaneri qanoq pitsanngortinneqarnissaanik

ilitsersuineramik malitseqartinneqassaaq. Ilitsersuinermi ilinniartut ilinniartitsineramik, suliaqarnermut, tassunga ilanngallugit ilinniartitsissummi suleqatigiilluni sulinermi ilinniartullu ataasiakkaarlutik saqqummiineranni, piareersartarnerat ilanngunneqassaaq.

5.2 Misilitseriaaseq

Filosofimi ajornartorsiut atuagarsornerluunniit aammalu tamassumunnga assersuut ajornartorsiulluunniit tunngavigalugit suliaq tunngavigalugu oqaluttariarsorluni misilitsittoqassaaq. Oqaasertat annertussusaat: oqaasertat 1-3, quppernerit nalinginnaasut annerpaamik katillugit sisamat, taakkunannga quppernerit nalinginnaasut 1½-2 tassaassapput filosofimi ajornartorsiummik atuagarsornermilluunniit oqaasertanik ilinniartitsinermit ilisimaneqartunik saqqummiineq. Pivisunit atortut, atugarsornermi atuagarsornerniluunniit atorneqartussani oqaasertat siumut ilisimaneqariissaput ilisimaneqariissanatilluunniit. Qupperneq nalinginnaasoq tassaatinneqarpoq qupperneq naqinnernik 2400-nik naqinnilik, akunnequersuutit ilanngullugit.

Piareersarnissamut minutsit 48-t missaanni piffissaliisoqassaaq, piffissarlu soraarummeerfik soraarummeertumut ataatsimut minutsit 24-t missaanissapput.

soraarummeertoq minutsit 5-7 missaanni oqaluttariarsorluni saqqummiilluni aallarnissaaq, tassani atuagarsorneq tunngavigalugu ajornartorsiulluunniit nassuiaassalluni. Tamassuma kingorna assersuutip filosofimik imaanik ilinniartoq saqqummiissaaq, soraarummeertitsisorlu ilinniartitsissut tunngavigalugu oqaloqatigissallugu. Oqaloqatigiinnermi ilinniartoq atuagarsornernut allanut sammisalluunniit sammiviinut atassuteqartitsissaaq.

5.3. Naliliinermi tunngaviit

Naliliinermi soraarummeertut ilikkagassatut anguniakkanik qanoq angusitiginersut tunngavigalugu naliliisoqassaaq. Nalilersuinermi soraarummeertut ukuninnga piginnaasaqarnerat pingaartinneqassaaq:

- a) filosofimi ajornartorsiummik tamassumunngalu assersuutininik piviusuneersunik erseqqarissumik paasiuminartumillu saqqummiinera,
- b) ajornartorsiummik oqallisiginninnera aamma
- c) piffissamik soraarummeerfimmik atuinera aaqquissuussineralu.

Ataatsimut naliliineq tunngavigalugu karakteriliisoqassaaq.